

Ziņojamo pārrobežu shēmu īpašas pazīmes attiecībā uz transfertcenu noteikšanu (1/29/20)

Šā gada 1. jūlijā stājās spēkā **MK noteikumi Nr. 210 par automātisko informācijas apmaiņu par ziņojamām pārrobežu shēmām**. Tie pamatā nosaka pienākumu nodokļu, juridisko un cita veida konsultatīvo pakalpojumu sniedzējiem, kuri atbilst noteikumu 3.5. punktā minētajiem kritērijiem, sniegt informāciju VID par tiem zināmu, plānotu, organizētu, darītu pieejamu īstenošanai vai īstenotu pārrobežu shēmu starp Latvijā reģistrētu nodokļu maksātāju un citā nodokļu jurisdikcijā reģistrētu nodokļu maksātāju. Šajā rakstā aplūkojam pārrobežu shēmu pazīmes attiecībā uz transfertcenām un sniedzam ieteikumus, kas var palīdzēt nodokļu maksātājiem, kuri veic pārrobežu darījumus ar saistītām personām, objektīvi pamatot veikto darījumu ekonomisko būtību un novērst bažas par to īstenošanu agresīvas nodokļu plānošanas un peļņas novirzīšanas nolūkā.

Noteikumu tvērums

Noteikumi definē un apraksta konkrētas pārrobežu shēmu pazīmes (**sk. noteikumu 3. nodaļu**), kuras identificējot, var rasties pienākums sniegt informāciju VID. Ziņošanas pienākums ir konsultantu – starpnieku (kā minēts šajos noteikumos) individuālā atbildība. Ziņošanas mērķis ir novērst agresīvu nodokļu plānošanu jeb nepamatotu peļņas novirzīšanu uz citām nodokļu jurisdikcijām ar labvēlīgāku nodokļu režīmu. Līdz ar to nodokļu maksātājam rūpīgi jāizvērtē plānotie darījumi, kam varētu būt konkrētās pazīmes, un to atbilstība ziņošanas pienākumam, un laicīgi jāsagatavo visi iespējamie pierādījumi par to, ka pārrobežu darījums nav saistīts ar agresīvu nodokļu plānošanu.

Pārrobežu shēmu īpašas pazīmes attiecībā uz transfertcenu ("TC") jautājumiem

Shēmu pazīmes, kas attiecas uz TC noteikšanu, ir minētas noteikumu 34. punktā un tā apakšpunktos.

Tabulā ir apkopota informācija par pārrobežu shēmu, kas saistītas ar TC noteikšanu, pazīmēm un pamatojoša informācija, kuras apzināšanās, sniegšana vai ietveršana uzņēmuma sagatavotajā TC dokumentācijā var palīdzēt nodokļu maksātājam efektīvāk pamatot ar šīm pazīmēm saistītu kontrolēto darījumu ekonomisko nepieciešamību un īstenošanu, lai sekmētu vietējā uzņēmuma vai grupas kopējo saimniecisko darbību, nevis veiktu agresīvu nodokļu plānošanu, tādā veidā neapzināti radot sev risku.

Pārrobežu shēmas pazīme

Ieteikums, lai pamatotu, ka darījums nav veikts agresīvas nodokļu plānošanas nolūkā

- Shēma, kas saistīta ar vienpusēja “droša patvēruma” (*safe harbour*) piemērošanu ESAO TC noteikšanas vadlīniju izpratnē

- Shēma, kas ietver grūti novērtējamu nemateriālo aktīvu pārvešanu vai to izmantošanas tiesību nodošanu saistītām personām

- Shēma, kas ietver funkciju, risku vai aktīvu pārvešanu starptautiskas uzņēmumu grupas ietvaros, kas noved pie pārvedēja ikgadējās EBIT peļņas samazinājuma $>50\%$ (triju gadu laikā no darījuma veikšanas) salīdzinājumā ar EBIT peļņas apmēru pirms funkciju, risku vai aktīvu pārvešanas darījuma īstenošanas

Atbilstoši vadlīnijām par “drošu patvērumu” dēvē nosacījumus, kas rada vienkāršotu pienākumu TC noteikšanai. Kaut arī “drošs patvērums” ir noteikumu kopums, kuru valsts iestrādā savā TC regulējumā un kuru atzīst un piemēro valsts nodokļu administrācija, “drošs patvērums” nes sev līdzi ne tikai abpusējas priekšrocības nodokļu maksātājam un nodokļu administrācijai, bet arī zināmus trūkumus un iespējamas nelabvēlīgas sekas. Nodokļu maksātājam sākotnēji jāizvērtē, vai iesaistīšanās darījumā, kam piemēro drošu patvērumu, tiešām sniegs gaidītos atvieglojumus, vai ieguvumi pārsniegs potenciāli negatīvas sekas un vai maksātājs spēs pierādīt, ka drošā patvērums izmantošanas rezultāts atbilst tirgus cenas principam. Šāds izvērtējums var atturēt nodokļu maksātāju no iesaistīšanās vienpusējā drošā patvērumā, kas automātiski izslēdz šo pārrobežu shēmas pazīmi un ziņošanas pienākumu. Nemateriālo aktīvu pārvešanas vai to izmantošanas tiesību nodošanas darījumi ir vieni no sarežģītākajiem darījumiem gan starp nesaistītām, gan saistītām personām. Atbilstoši Latvijas TC regulējumam TC dokumentācijā jāieklauj informācija par jebkādām ar nemateriālajiem aktīviem saistītām darbībām. Liela loma ir objektīvas un pamatojošas informācijas sniegšanai par nodotajiem nemateriālajiem aktīviem, t.sk. par to nodošanas rezultātā paredzamo ienākumu, sagaidāmo naudas plūsmu u.c. Papildus ir nepieciešams uz skaidriem pieņēmumiem balstīts nemateriālā aktīva vērtējums, kas sasaistē ar iepriekš minēto informāciju sniegtu pietiekami skaidru priekšstatu par sagaidāmo nemateriālā aktīva nodošanas rezultātu un šāda darījuma ekonomisko pamatojumu, kas novērstu ziņošanas pienākumu atbilstoši šai pārrobežu shēmas pazīmei.

Starptautisku uzņēmumu grupu ietvaros nereti notiek funkciju un ar tām saistīto risku un/vai aktīvu pārvešanas darījumi. Tam var būt vairāki ekonomiski iemesli, un šāds darījums pats par sevi nav uzskatāms par apšaubāmu vai ar mērķi veikt agresīvu nodokļu plānošanu, tomēr tam jāpierādās arī pamatojošos dokumentos, aprēķinos un citos pierādījumos. Pretējā gadījumā atbilstoši šai pārrobežu shēmas pazīmei to var uzskatīt par agresīvu nodokļu plānošanu un noteikt starpniekam, kas sniedz atbalstu uzņēmuma TC dokumentācijas sagatavošanā, pienākumu ziņot par pārrobežu shēmu. Šāda veida darījumu ekonomisko pamatojumu vislabāk sniegt ar aprēķiniem un ilgtermiņa uzņēmējdarbības stratēģiju, kas pamato resursu un darbaspēka un citu ražošanas resursu izmaksas vai izdevīgāka ģeogrāfiskā atrašanās vieta). Funkciju, risku un aktīvu pārdali var veicināt arī grupas uzņēmumu sniegt pakalpojumu (ipaši IT, atbalsta un citu pakalpojumu) centralizācija, kas ir loģisks ekonomisks lēmums. Vietējam uzņēmumam būtisku funkciju un ar tām saistīto risku un aktīvu pārvešana uz citu grupas uzņēmumu, visticamāk, radīs peļņas samazinājumu, tomēr arī tas nav uzskatāms par faktoru, kas saistīts ar agresīvu nodokļu plānošanu, jo galvenais ir sniegt objektīvu pamatojumu. Turklat uzņēmuma peļņas samazinājumam pēc darījuma var būt arī citi ar TC nesaistīti iemesli, kurus tādā gadījumā vērts minēt, aprakstot šādu kontrolētu darījumu.

No tabulā apkopotās informācijas secināms, ka visas minētās pārrobežu shēmu pazīmes attiecībā uz TC noteikšanu ir tiešām būtiskas un var liecināt par agresīvu nodokļu plānošanu. Tomēr šis pieņēmums nav viennozīmīgs, jo TC noteikšana balstās uz pierādītiem faktiem un ekonomiskajiem apstākļiem, nevis

vispārīgiem pieņēmumiem. Līdz ar to būtiska ir pamatojošas informācijas sniegšana un prasmīga komunikācija ar VID.

Pārrobežu shēmu ziņošanas pienākumam nevajadzētu būt ekonomiski pamatotu darījumu īstenošanas šķērslim.